

Jiří Ptáček

Proč zobrazovat zvířata? Předpokládám, že tato otázka není stejně stará jako obrazy zvířat. Jednak chybějí doklady o tom, že by nejdávnější zobrazování zvířat provázela, jednak nevím, jak tehdejší lidé otázky formulovali, a nevím, do jaké hloubky zašla snaha o rekonstrukce mentálních a jazykových struktur, jež určité otázky klást umožňovaly a jiné ne.

Přestože jsme si v současném světě podobnější, než jsme si kdy dříve bývali, nemyslím si, že nám naše kultury dovolují pokládat stejné otázky. Člověk euroamerického kulturního okruhu si ale takovou otázku položit umí. A dobírá se řady různých odpovědí. Nedokáže si ovšem představit odpověď, která by vyvracela, že u zobrazení zvířete je vždy zachována relace člověka k němu. Prostě řečeno, že se v zobrazení zvířete nemůžeme vynechat a že zvířata zobrazujeme tak nějak kvůli sobě. Je to sice poměrně vágní vymezení - dostatečně prostorné, aby se dalo naplnovat vším možným - ale zmiňuji ho kvůli nulovému bodu našich společných úvah nad diplomovou prací Adély Beerové.

Jaký je vztah Adély Beerové k zvířatům, když je zobrazuje? Ve své obhajobě píše: „Ve většině kultur jsou zvířata spojována s nadpřirozenými silami, které ovládají jak přírodní svět, tak osudy lidí, a byla často uctívána v podobě božských zástupců či spojenců, nebo se dokonce sama stávala božstvy. V této sérii pracuji s tématy křesťanskými, buddhistickými a motivy z příběhů domorodých kmenů, jako je případ malby duhové matky, stvořitelky Eingany, nebo Sibiřský šaman, kterého do světa duchů doprovází datel, havran, labuť a orel.“ V souvislosti s tím, že na své obrazy maluje zvířata významná pro různá společenství, píše o „střetu sobě vzdálených kultur a náboženství“ a o něco později podotýká, že se v diplomové práci zabývá s „duchovním i symbolickým významem zvířete, skrze které vypráví příběh.“ „S malbou si hraji. Často vycházím z vlastních zkušeností, které jsou však ovlivněny mou fantazií a tak se ne vždy shodují s obecně známými fakty.“

Vlastní situaci před malbami Adély Beerové bych přirovnal k návštěvě etno shopu. V policích i po zemi vyskládané kopie kultovních předmětů, předměty domácí potřeby a suvenýry, které ve „vzdálených“ kulturách začaly vznikat, když tam zjistili, že u nás jdou na odbyt... Etno shop vůbec je hlavně zrcadlem toho, co od vzdálených kultur vyžaduje ta naše. Nežádá si, aby nás transformovaly v jiná duchovní společenství, nebo výměnu naší industrie za jejich. S výjimkou radikální menšiny (na níž ovšem etno shopy nemohou postavit svůj komerční úspěch) jsou naším hlavním požadavkem stimuly „fantazie“ a „hry“. A zde záměrně opakují dvě slova vyskytující se v obhajobě Adély Beerové.

Myslím si, že v tomto ohledu malby Adély Beerové odpovídají diskurzu, s nímž ke vzdáleným kulturám přistupuje většina. Pro kulturologa, který sbírá doklady všedních kulturních projevů naší civilizace, mohou být vděčným materiálem. Z perspektivy současného umění bych ale ocenil, kdyby přicházely s relativizací a problematizací rozšířených modelů našeho myšlení a ne pouze s multikultí směsí orientálního koření, v níž mýtická a magická zvířina symbolizuje nanejvýš povrchní všudybylost středoevropského turisty.

Na závěr bych se pozastavil nad oblastí, která je na půdě Ateliéru malba II vždy zohledňuje - a to jsou čistě formální aspekty malby v kontextu malířských tradic. Adéla Beerová podala průměrný výkon. Průměrný ve statistickém smyslu střední hodnoty. Nechci se tím příliš zabývat, neboť zde vkročíme na velmi subjektivní pole, a tak pouze zopakují svoje přesvědčení, že se nejedná o výkonu mimořádný a nevidaný. To pouze posiluje moje přesvědčení, že se Adélu čeká zápas jak se samozřejmostí obsahové i formální stránky jejího díla.

Chtěl bych se tedy držet horšího středu. Podle mých počtů mu odpovídá hodnocení D.

Jiří Ptáček

